

YAKUP KADRI'NİN YABAN ROMANINDA AYDIN-HALK KOPUKLUĞU

Acar SEVİM*

Özet

Yakup Kadri'nin *Yaban* romanı Türkiye'de bugün de kendini gösteren aydın-halk kopukluğunun bir anlatımıdır. Kaybedilen I. Dünya Savaşı sonunda Anadolu'da bir köye yerleşen şehirli genç subay Ahmet Celâl, burada köylülerin millî kurtuluş savaşına karşı nasıl ilgisiz kaldıklarını dehşetle görür. Onları savaşa katılmak için ikna etmeye çalışsa da boşunadır. Hiçbir köylü rahatını bozarak savaşa destek vermeye niyetli değildir. Savaş onları hiç ilgilendirmez. Ahmet Celâl'in dünyasından bambaşka bir dünyada yaşamaktadırlar. Onun millî davası onların davası değildir. Roman, Türk aydınıyla Türk köylüsü arasındaki uçurumu anlatan realist bir hikâyedir.

Anahtar Kelimeler: Yakup Kadri Karaosmanoğlu, *Yaban*, Türk Edebiyatı, Anadolu, Kurtuluş Savaşı.

DISCONNECTION BETWEEN INTELLECTUALS AND COMMUNITY THEME IN THE YAKUP KADRI'S YABAN NOVEL

Abstract

Yakup Kadri's novel *Yaban* is an expression of the intellectual-public gap in Turkey that manifests itself today. After the losses of World War I, young soldier Ahmet Celal, who settled in a village in Anatolia, saw how the peasants were uninterested in national liberation struggle. Convincing them to join the war was in vain. Villagers were not willing to support the war because they only cared about their comfort and were not interested in war. They live different life from Ahmet Celal's world. His national struggle was not their struggle. Novel is a realistic story, where the gap between the Turkish intellectuals and the Turkish peasants is expressed.

Keywords: Yakup Kadri Karaosmanoğlu, *Yaban*, Turkish Literature, Anatolia, Turkish Independence War.

---

* Prof. Dr., Marmara Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Alman Dili ve Edebiyatı Bölümü (İstanbul),
asevim@marmara.edu.tr

Yakup Kadri öncelikle bir roman yazarıydı. Hasan Âli Yücel¹ ve Niyazi Akı'nın² verdikleri bilgilere göre, ilk romanını yazdığında Balzac, Flaubert, Zola, Maupassant, Daudet ve Goncourt kardeşler gibi Fransız yazarlarını tanıyor ve onlara hayranlık duyuyordu. Dolayısıyla roman ve hikâyeleri başlangıçta bu Fransızların etkisi altında yazılmıştı. Bu Fransız etkisi 1937'lere kadar da hissedildi. Bu, yazarın bu yıla kadar XIX. yüzyılın roman anlayışına sadık kaldığını gösterir. Şöyle diyordu yazar: "Romanlarım çocukluğumdan beri bende iz bırakan olayların ve insan tiplerinin analizi ve işlenmesinden ibarettir. Roman konusunu hayattan almalıdır".

Yakup Kadri 6 yaşındayken Manisa'ya geldi ve orada 7 yıl yaşadı. İlkokula orada gitti, yani taşra hayatını ve taşralıların zihniyetini (romanında anlattığı köylü zihniyetini) yakından tanıma fırsatı buldu. İlk arkadaşları fakir köylü çocuklarıydı. Onlar gibi sini üzerinde yemek yemişti. Oysa kendisi romanındaki kahraman gibi varlıklı ve aydın bir ailenin çocuğuydu ve küçük yaşta kitaplarla tanışmıştı.

İnceleyeceğimiz *Yaban* romanı 1932'de ortaya çıktı.

Osmanlı Devleti'nin son yıllarında, yani çöküş ve ardından gelen Kurtuluş Savaşı döneminde yazar giderek daha çok Türklüğe ve Türklük düşüncesine yaklaştı. Ziya Gökalp'in yazdıkları Yakup Kadri'nin milliyetçiliğe yönelmesini kolaylaştırdı. 1922 yılı hayatında bir dönüm noktasıydı. O yıla kadar olan süre tamamen pasif geçmişti ve daha çok bir geçiş dönemini andırıyordu. Hayatının ikinci döneminde ise bağlı olduğu milletin değerleri için mücadeleye hazırdır. Eserlerinde kendini gösteren genel karamsarlık bu durumla ilgilidir. Yakup Kadri, *Yaban* romanında olduğu gibi hep hayatın karanlık tarafını görürdü. Kötümserliği; iç muhasebenin, yaşanılanların, sağlık durumunun ve biraz da karakterinin sonucuydu. Bu karamsarlık aslında bütün bir kuşağın ve devrin karamsarlığıydı. Bir röportajda şöyle diyordu: "Bizim neslimiz çok kötü zamanlar geçirdiği ve bizler çelişkilerle dolu bir toplumda doğduğumuz için mutluluk kelimesi bizim için yabancı bir kelimeydi". Bu, özellikle 1914'le 1922 yılları arası için geçerliydi.

Fransız yazarı Maupassant kafa dengiydi. O da kötümserdi. Yakup Kadri'yi tiplerin tasviri konusunda etkilemişti. Artık Yakup Kadri de romanlarını realist geleneğe uygun olarak hep kahramanın ölümüyle ya da hayat karşısında yenilgiye uğramasıyla bitirmişti.

1917 ve 1934 arası yazarın sürekli dünya görüşünü değiştirdiği yıllardı. O dönemde birey fikrinden toplum fikrine, duygudan akla, imparatorluktan milliyet fikrine geçti. 1917'ye kadar kararlı bir bireyciyken daha sonra milliyetçi oldu. 1911-1922 arasındaki gelişmeler bireycilikten sosyal düşünceye geçişini kolaylaştırdı. Özellikle de azınlıkların faaliyetleri onu milliyetçilere yaklaştırdı.

Romanın Tahlili

Yaban romanı Türk tarihiyle bir yüzleşme niteliğindedir ve yazarın 1921'de Vahşet Eylemlerini Araştırma Komisyonu'yla birlikte Anadolu'ya yaptığı bir teftiş gezisinin ürünüdür. Bu denetim

1 Hasan Ali Yücel, *Edebiyat Tarihimizden*, 2. Baskı, İstanbul 1989.

2 Niyazi Akı, *Yakup Kadri Karaosmanoğlu: İnsan-Eser-Üslup*, İstanbul 1960, s. 120.

gezisi sırasında aydın Yakup Kadri ülkeyi daha yakından tanıma fırsatı bulmuştur. Bundan 20 hikâye ve bir sürü deneme yazısı çıkmıştır. Romanını Emile Zola'nın *Toprak* ve Balzac'ın *Köylüler* adlı eserlerinin etkisi altında yazdığı söylenir.³ Olayın geçtiği mekân, Eskişehir, Kütahya, Simav havalisidir. Roman, Yunanlıların Sakarya Savaşı'ndan sonra kaçışıyla sona erer.

Yazar, romanlarının konusunu hayatından almıştır. Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulmasından sonra hayatının bir bölümünü Meclis'te ve yurtdışında diplomat olarak geçirmiştir. Bu şekilde zamanının siyasî ve sosyal gelişmelerini daha yakından gözleme ve değerlendirme fırsatını yakaladı. Eserlerinin birçoğu toplumumuzun son 70 yılının geniş bir panoramasının parçalarıdır.⁴

Genelde romanlarının Fransız realizmi ve natüralizminin etkisi altında yazılmış bir sosyal kronoloji olduğu kanaati yaygındır.⁵

Romanın Kısa Özeti

Romanın içeriği günlük tutan Ahmet Celâl adlı bir Türk subayının anılarından ibarettir. Sağ kolunu savaşta kaybeden bu genç subay bir askerinin davetini kabul ederek hayatının geri kalan kısmını Porsuk Irmağı'nın kıyısındaki bir köyde inziva içinde geçirmek istemektedir. O günler, Yunan Ordusu'nun vatan topraklarını işgal ettiği günlerdir.

Celâl'in köy, bozkır ve Anadolu hakkındaki görüşleri yazarın kendi fikri de olabilir. Yakup Kadri bazen onu kendi görüşlerini aktarmakla görevlendirmiştir. Celâl acı gerçeği değiştiremeyen romantik bir milliyetçidir. Romanımızın kahramanı Celâl kibar bir İstanbul çocuğudur. Milliyetçi, idealist ve çok iyi eğitim görmüştür. Bu genç vatansever dehşet içinde bu kendisinin yabancı olduğu köy çevresinde insanların düşmana karşı verilen mücadeleye nasıl kayıtsız kaldıklarını seyreder. Bu çevredeki (Milieu) ilkel insanların tavrına karşı büyük öfke duyar ve gözlemlerini günlüğüne kaydeder. Roman sakat olan ve bu âcizlik içinde milletin işgalcilere karşı verdiği savaşa katılamayan ve içine düştüğü yeni çevrede yaptığı olumsuz gözlemleri derin bir karamsarlık içinde tasvir eden milliyetçi bir subayın hikâyesidir.

Bu roman bir Anadolu köyünün kibar, okumuş ve idealist bir İstanbullu açısından nasıl görülebileceğini anlatır. Köyün tamamı Türk asıllı olduğu halde kendi milletlerinin verdiği Kurtuluş Savaşı ile ilgilenmemektedirler. Buna karşılık idealist genç, sürekli bu köylüleri millî dava için kazanmaya çalışır. Ancak Yunan Ordusu henüz bu köye gelmediği için uyarıları ve verdiği vaazlar ciddiye alınmaz. Köy sakinleri her şey yolundaymış gibi günlük hayatlarını devam ettirirler. Ta ki Yunanlılar gelip köyü yakıp yıkana ve kadınlarla kızları kirletene kadar...

Roman Yunan Ordusu'nun Sakarya Savaşı'ndan sonra geri çekilişini anlatmaktadır. Yunanlılar geçtikleri her yeri yakıp yıkarlar. Batı Cephesi Kumandanı adına hareket eden Vahşeti Araştırma Komisyonu, bir köyde Celâl'in geride bıraktığı bu günlüğü bulur.

3 Niyazi Akı, *Yakup Kadri Karaosmanoğlu*, s. 120.

4 Aynı eser, s. 134.

5 Aynı eser, s. 135.

Romanda anlatılanlar subayın gözlemlerine ve bu günlüğe kaydettiklerine dayanır. 32 yaşındaki Celâl, Mehmet Ali adlı askerin daveti üzerine köye gelmiştir. Türk halkı düşman çizimleri altında inerken bu köylüler hiçbir şeye karışmadan hayatlarını sürdürmek isterler. Celâl boşuna köylüleri aydınlatmaya ve uarmaya çalışır. Köylüler kendilerinden daha akıllı olan okumuş ve kibar bir İstanbulluyu aralarına almaya yanaşmazlar. Bambaşka bir hayat tarzına alışkın olan bu uygar genç adama *Yaban* adını takarlar.

Celâl büyük hayal kırıklığına uğramıştır. Namusunu, onurunu korumak için sağ kolunu kaybettiği Anadolu köylüsü bu mudur? Bu ruh hali içinde kibar İstanbullu vatansever, bütün köylüleri çirkin yaratıklar olarak tasvir eder. Türk Ordusu'nun Yunanı yenmesi bile halkı sevindirmez. Bu da genç aydını çok şaşırtır.

Onu köye davet eden Mehmet Ali, ikinci kez askere çağrıldığında ailesi yasa boğulur. Ancak Celâl'in telkinleri sonucu cephenin yolunu tutar. M. Ali vatani kurtarmak için cepheye koşan bildiğimiz kahraman Türk değildir. Cepheden kaçanların fazlalığı da Celâl'i ümitsizliğe sevk eder. Panik halinde düşmandan kaçan halk yığınlarını görür. Bunlar işgal edilen bölgelerin insanlarıdır. Kendi yaşadığı köyün halkı için savaşı kimin kazanacağı hiç de önemli değildir. Bir Türk müfrezesi köye yaklaştığında angarya çıkabilir diye herkes ortadan kaybolur. Artık çarpışmalar köyün yakınında olmaktadır. Yunan uçakları köyün üzerinden uçmaktadır. Köylüler buna da aldırmazlar. Savaş uçakları kargaları kaçırdığı için bundan memnun olanlar da vardır. Mustafa Kemal ve silâh arkadaşlarını düşmanı İzmir çevresinde taciz ederek Orta Anadolu'nun içlerine kadar ilerlemesine sebep olmakla suçlarlar. Bunu duyan Celâl öfkeden küplere biner. Sürekli köylülerle tartışır.

Korkak ve pasif tavırları da köylüleri kurtarmaz. Bütün Batı Anadolu'yu yangın yerine çeviren Yunanlılar sonunda bu köye de gelirler. Köyü yağmalarlar ve parasını daha sonra ödemek üzere bir takım kâğıt parçaları bırakırlar. Gönüllü olarak düşmana kılavuzluk yapan bir din adamı bile çıkar. Yunanlılar gitmeden önce köyün güzel kadınlarına tecavüz etmeye hazırlanırken Celâl âşık olduğu evli bir kadınla köyden kaçır. Bu aşk hikâyesi romanın realist atmosferini bozan yapay bir bölümdür. Celâl sevgilisini bile kurtaramaz. Kadın bir düşman kurşunuyla can verir. Cansız bedenini köyde bırakmak zorunda kalır. Okuyucu romanın sonunda vatanın kurtarılp kurtarılamadığını da öğrenemez.

Romanın Yapısı

Yaban bir günlük roman şeklinde olup roman kahramanının tuttuğu günlük üzerine kurulmuştur. Köydeki gözlemlerini kaydettiği günlüğü kaçarken kaybeder, bulanlar da defteri neşrederler. Bu şekilde romanın inandırıcılığı artar. Köyü ve halkını Celâl'in gözüyle görürüz. Her şey kronolojik sırayla anlatılır. Yan epizotlar da yoktur. Celâl'in gözlemleri ve görüşleri romanın içeriğini oluşturur. Her şey I. Dünya Savaşı bitince başlar ve anlatılan zaman 2-3 yıl kadardır.

Problematik

Yakup Kadri burada zamanının önemli problemlerini ele almıştır. Anlatmak istediği, milliyetçi de olsa bir Türk aydınının, Türk halkından zihniyet olarak çok uzak olduğu ve bu halkı ne kadar az tanıdığıdır. Burada okuyucuya aydınlarla halk arasındaki korkunç derin uçurum gösterilmek istenmiştir. İstanbullu aydın genç, romanın sonuna kadar köy halkına yabancı kalır. Çünkü o, bir “yaban”dır; onlardan farklı, kibar, okumuş bir adamdır. Başka bir çevrenin ürünüdür. Bu genç milliyetçi, henüz bozulmamış insanlar bulmak umuduyla köye sığınır. Ancak oranın da büyük şehirden farklı olmadığını anlar.

Yakup Kadri'nin romanları birlikte bir bütün oluşturur. Diğer romanlarında da yazar, şehir insanıyla köy insanı arasındaki derin uçurumun hikâyesini anlatır. Şehirli gençler de, köylüler gibi ülkenin içinde bulunduğu içler acısı durumla ilgilenmemektedirler. Yozlaşmış şehir gençleri, gününü nasıl gün ediyorsa köylüler de günlük hayatlarını yaşamak isterler. Zihniyet, aynıdır; farklı olan, mensup oldukları sosyal tabakadır.

Romandaki genç milliyetçi de, aslında Batı eğitimi ve kültürü olarak kendi halkına yabancılaşmıştır. Bir Osmanlı paşasının oğlu olarak İstanbul'un en güzel köşkerlerinden birinde doğmuştur. Ancak doğum sayesinde elde ettiği bu ayrıcalıklar onu bozmamıştır. Gerçek bir aydın ve milliyetçi olarak ülkesinin bütün problemleriyle ilgilenmektedir. Ancak bütün dünya görüşünü okuduğu kitaplardan edinmiştir. Köylü olarak sadece emrindeki askerleri tanımıştır. Köy hayatının nasıl olduğu hakkında hiç bilgisi yoktur. Köylülerin yaptığı her şey, ona garip gelir. Onun yaptığı her şey de, köylülere komik gelir. Okumuş bir İstanbulluya garip gelen köylünün davranışı, Celâl tarafından tasvir edilir. Pisliğin köyde çok yaygın olduğunu gözler. Ön yargıları her geçen gün artar. Köylü kadınlar onu görünce arkalarını dönüp yere çömelirler. Bunu da sadece onu görünce yaparlar.

Genç aydın, hissiyatını şu sözlerle ifade eder: “Türk aydını Türk vatani denen bu uçsuz bucaksız dünyada yalnız adamdır...”. Bu ruh hali içinde zaman zaman yanlış görüşler savunur: “Okumuş bir İstanbulluyla Anadolu köylüsü arasındaki fark, Londralı bir İngiliz’le Pencaplı bir Hintli arasındaki farktan daha büyüktür...”. Abartır. Kendisini su dolu bir kaptaki zeytinyağı damlası gibi hisseder. Köylülerle dost olabilmek için büyük fedakârlıklar yapması lâzımdır. Meselâ bütün kitaplarını yakmalı ya da evdeki bütün resimleri imha etmelidir. Köylülerle aynı soydan gelse bile, o tamamen farklı bir eğitim almıştır ve bambaşka bir kültürel gelişme yaşamıştır. Halkına yabancılaştığını şu sözlerle ifade eder: “Ben bu ülkeye ait olmayan ve yabancı unsurlarla karışık yapay bir sanayi ürününün vasıflarını kazanmış biri haline geldim”. Bir gün kırdı dolaşırken bir Amerikan yapımı konserve kutusu görür. O an kendisini bu ülkede Amerikan malı konserve kutusu gibi yabancı hisseder. Demek ki bir milliyetçi de, içinden çıktığı halka yabancılaşabilmektedir. Temizliğe gelen kadın, resimlerle, biblolarla dolu olan odasına girmek istemez. Bu bibloları put zannetmiştir.

Celâl'in neden bu köye sığındığını sormak gerekir. Çünkü bir idealist olarak asıl vatanın ve asıl milletin Anadolu'da bulunabileceğine inanmıştır. Burada başkentteki gibi ikiyüzlülüğe ve sahtekârlığa yer yoktur. Eskiden Anadolu hakkındaki görüşü şöyledir : “Bu ülkede dürüst

ve içten insanlar yaşar. Zenginın kapısı hep fakire açıktır. Orada bütün kadınlar ana, bütün kızlar bacı ve bütün çocuklar da evlât gibidir... Bu fakir insanlar arasında sıcaklık bulacağımı düşünüyordum”. Anadolu hakkındaki bu olumlu kanaatler, daha sonra çok olumsuz ve haksız kanaatlere dönüşür. Aynı Celâl köyde edindiği tecrübelerden sonra çok farklı düşünmeye başlar: “Anadolu... Düşmana yol gösteren din adamlarının, asker kaçaklarını yataklarında saklayan kadınların, burunları frengiden düşmüş sahte müminlerin ülkesi...”. Celâl bunun sebebini de açıklar: Birçok yanlış kanaatin yanında doğru tespitler de vardır: Bunun sorumlusu, yine bu ülkenin aydınlarıdır. Okumuş Türk, bu zavallı durumdaki ülke ve fakir halk için ne yapmıştır? Yüzyıllar boyunca kanını emdikten sonra bu halktan tikslenme hakkını nereden bulmaktadır? Anadolu halkının ruhunu tanımayan, onu eğitemeyen ve aydınlatamayan, karnını doyuramayan, onu cahilliğe ve fakirliğe mahkûm eden İstanbullu aydın, şimdi hasat için gelmiş, ama sadece ayrıkotu bulmuştur. Ekmediği yeri biçmeye çalışmaktadır. Aslında kızdığı köylü, onun eseridir.

Celâl mensup olduğu sosyal sınıfı acımadan eleştirecek kadar da dürüsttür. Böylece Osmanlı İmparatorluğu'nun eğitim ve kültür politikalarında yaptığı hatalara dikkat çeker. Şimdi eğitilmemiş ve yüzyıllar boyu ihmal edilmiş köylülerden bu devlet için kendilerini feda etmeleri beklenmektedir. Oysa köylülerin çoğu neden savaştığını bile bilmemektedir. Ancak garip olan, düşmanın attığı propaganda bildirilerinde yazanlara inanmaları, buna karşı kendilerinden biri olan Celâl'e inanmamalarıdır. Bu da, bu ülkenin aydınıyla halkı arasındaki derin uçurumun bir delilidir.

Bu romanda bir de garip aşk hikâyesi vardır. Bu hikâyenin sembolik yönü, göz ardı edilmemelidir. Kahramanımız köylü güzeli Emine'ye âşık olmuştur. Aslında bu gönül ilişkisi, onun halkla bütünleşme çabalarının bir parçasıdır. Ancak kibar şehirli sınıfını temsil eden Celâl'in köylü sınıfını temsil eden Emine'ye olan aşkı tek taraflı bir aşktır. Emine bu sevgiyi fark edemeyecek kadar aptaldır. Okuyucu daha başlangıçta bu ilişkinin aptalca olduğunu anlar. Kahramanımız adını bile bilmediği bu kadına âşık olur. Ancak bütün yaklaşma denemeleri boşunadır. Aptal kadın çirkin köylü çocuğu İsmail'le ilgilenmektedir. Oysa normal olarak yakışıklı, okumuş ve varlıklı paşa çocuğuyla ilgilenmesi beklenirdi. Kız, Celâl'den bahsederken “kolsuz herif” ifadesini kullanır. Emine, Celâl ile İsmail arasındaki farkı göremeyecek kadar aptaldır. Bir gün kıza sorar: “Gerçekten bu İsmail'le mi evleneceksin?”. Bir şehirliye çok saçma gelen şu cevabı alır: “Ben bilmem, teyzem bilir”. Emine kişiliksiz bir kadındır, neden İsmail'i yakışıklı şehirli Celâl'e tercih ettiğini bile açıklayamaz. Yine de kahramanımız Yunanlılardan kaçarken yalnızca Emine'yi beraberinde götürmeye çalışır. Onu bile kurtarmayı başaramaz. Emine sembolik olarak milleti temsil ettiğine göre milliyetçi aydın bu çok sevdiği halkı bile kurtaramamış olur.

Romandaki figürler arasında en olumlu olanı Celâl'dir. Ancak görüşleri derinden sarsılmış, hayal kırıklığına uğramış öfkeli bir adamın ruh halini yansıtır. Tamamen olumsuz bir köy tablosu çizer. Türk milletinin gücüne inancı sonsuzdur, ancak Türk halkının büyük bir kısmını oluşturan köylüleri kötü gösterir. Bu da büyük bir çelişkidir. Bütün acı tecrübelerine rağmen Türklüğün sonunda zafere ulaşacağından emindir. Millî davanın lideri Mustafa Kemal Paşa'ya hayrandır. Türk milleti varoluş mücadelesi verirken köylüler yumurtaları, hayvanları ve samanları konusunda endişe duyarlar. Genelde köylüler Yunanlıların Türk direnişçiler tarafından tahrik edildiğini

düşünmektedirler. Bu yüzden Yunanlılar bu “haydutları” Anadolu’ya kadar kovalamak zorunda kalmışlardır. Kendisini M. Kemal’in taraftarı olduğu için suçlayan Bekir Çavuş’un şu sözleri çok ilginçtir: “Biz Türk değiliz, Müslümanız...”. Celâl’in mensubu olduğu Osmanlı üst sınıfı Türk adını Anadolu’nun kaba ve cahil köylüleri için olumsuz anlamda kullanmıştır. Karamsarlığı ve umutsuzluğuna rağmen bu hain köylülerin haklarını savunur. Köylülere kötü davranan Yunan askerlerini subaylarına şikâyet eder. Romanda Şeyh Yusuf adlı padişah ve Yunan taraftarı biri “Avrupa” adlı kraliçe tarafından halkı haydutlardan kurtarmaları için gönderilen yeşil sarıklı evliyalardan söz eder. Bu kraliçe halkı kurtardıktan sonra Müslüman olacaktır. Celâl muhtemelen düşman ajanı olan bu adamı azarlar.

Bütün natüralist eserlerde olduğu gibi burada da köylülerin dili diyalekt olarak verilir. Yazar Yakup Kadri’nin ne ölçüde Celâl’le özdeşleşebileceği konusu tartışmalıdır. Kurgusal kahraman Celâl’in doğru ya da yanlış görüşlerinden dolayı yazarı sorumlu tutmak doğru değildir. Sonuçta bu roman da diğer romanlar gibi kurgusaldır. Olayları kendi ağzından aktaran Celâl genellikle akşamları oturup o gün yaşadıklarını defterine kaydeder. Hayal kırıklığı içinde, öfkeyle... Bu bir günlük roman olduğu için de gelecekte ne olacağını bilemez. Yazdıkları o anki düşünceleri ve hissiyatıdır. Ben diye anlatılan bir romanda köy halkının iç dünyasını vermek mümkün değildir. Her şeyi ve herkesi Celâl’in gözüyle görürüz.

Sonuç

Kendisi tipik bir natüralist olmayan, ancak bu akımın etkisi altında yazan Yakup Kadri, Emile Zola gibi köy çevresinden sadece olumsuz örnekler seçmiştir. Natüralistler olayları realistler gibi gerçekte oldukları gibi değil nasıl olmaması gerektiği gibi gösterirler. Yazar çöken Osmanlı İmparatorluğu’nun son günlerinde insanların içinde buldukları ruh halini yansıtır. Birçok romanda olayların geçtiği mekân yozlaşmış (*dekadent*) başkent İstanbul’dur. Bu romanda ise okuyucu bu olumsuz köy tasviri karşısında dehşete kapılır. Bu köyün adı olmadığı için de bu tasvir genelleme olarak algılanabilir. Demek ki bu isimsiz köy bir sembol olarak kullanılmış, yani sembolde olduğu gibi özel olan geneli temsil eder.⁶ Yakup Kadri Kurtuluş Savaşı şartlarını iyi bildiği için romandaki kahramanların hayattan alındığını söyleyebiliriz. Tabi ki varını yoğunu millî dava uğruna harcayan vatansever Türk köylüleri olduğu gibi bu romandaki gibi düşmana yardım eden hainler ve işbirlikçiler de vardı. Yakup Kadri bu hainleri anlatıyor sadece. Yazar bu bozulmuş köylüler örneğinde Türk aydınlarına şu mesajı vermektedir: Köylü neden ülkesinin içinde bulunduğu durumla ilgilenmez? Çünkü eğitim seviyesi, durumun ne kadar ciddi olduğunu görmesi için yeterli değildir. Zira aydın sınıf tarafından yüzyıllarca ihmal edilmiştir. Roman sadece ümitsizliği dışa vurmaz, aynı zamanda aydın kesime neyi yanlış yaptığını ve bu yanlışın sonuçlarını da gösterir. Şimdi biz aydınlar bu konuda düşüneceğiz ve o beğenmediğimiz, hor gördüğümüz alt tabakayı nasıl eğiteceğimizi kararlaştıracacağız. Bu bir özeleştirmedir. Bir Türk vatanseveri acımasızca kendi halkını eleştirmektedir. Bu eleştirileri ciddiye almak zorundayız.

6 Alman şairi Goethe’nin sembol tanımı.

